

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

© Чекіна І. Г., 2015

Умови, в яких опинилася Україна після здобуття незалежності, змушують вести активну зовнішньоекономічну політику на яку впливають внутрішні та зовнішні фактори. Серед актуальних проблем в Україні є її від'ємне сальдо торгового балансу зовнішньої торгівлі. За даними статистики у 2014 році Україна посідає 145 місце серед 190 країн світу за сальдо торгового балансу. За 2014 р. зовнішня торгівля товарами характеризується наступними показниками [1]: експорт товарів: 37679,5 млн \$ (93,2% від показника за аналогічний період 2013 р.); імпорт товарів 36513,6 млн \$ (76,5% від показника за аналогічний період 2013 р.); сальдо торгівлі товарами +1165,8 млн \$ (за січень-серпень 2014 р. -7396,6 млн \$). Зовнішня торгівля послугами за 2014 р. характеризується наступними показниками [1]: експорт послуг: 5957,8 млн \$ (89,3% від показника за аналогічний період 2013 р.); імпорт послуг 2784,7 млн \$ (81,0% від показника за аналогічний період 2013 р.); сальдо торгівлі послугами +3173,0 млн \$ (за 1 півріччя 2014 р. +3439,2 млн \$).

Несприятливими факторами, які впливають на розвиток зовнішньої торгівлі України є [2]: нерозвиненість зовнішньоторгівельної інфраструктури; недосконалість методів державного регулювання економіки; залежність внутрішнього ринку України від іноземних постачальників; низька конкурентоспроможність товарів і послуг на міжнародних ринках; заборгованість держави іноземним кредиторам; слабка інфраструктура підтримки експорту; відсутність ефективного митного контролю; протекціонізм окремих держав по відношенню до України; неефективне управління підприємствами; різкі коливання валютного курсу та нестабільність міжнародних економічних, зокрема валютно-кредитних та фінансових відносин; загострення міжнародної економічної конкуренції з боку інших пострадянських і постсоціалістичних країн.

Стан зовнішньої торгівлі реально відображає ситуацію, яка склалася в економіці України. Співвідношення експорту товарів і послуг до ВВП протягом останніх років коливається в межах 50–65%. Динаміку зовнішньої торгівлі України у 2005-2013 рр. наведено на рис. 1 та 2. Насамперед, сучасний стан експортно-імпортних операцій впливає на обсяг золотовалютних резервів. Також негативним фактором є низька питома вага високотехнологічних товарів у структурі вітчизняних експортних потоків в порівнянні з імпортними (табл. 1 [1]).

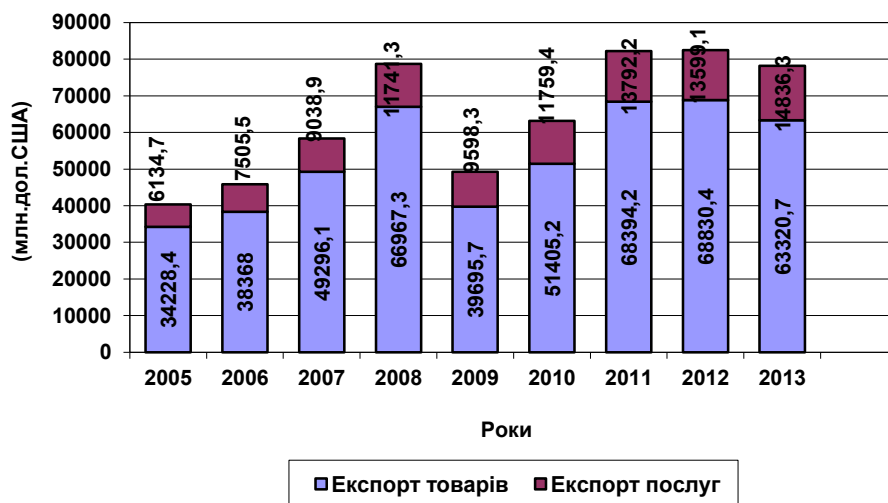

Рис. 1 Структура експорту товарів та послуг, млн дол. США

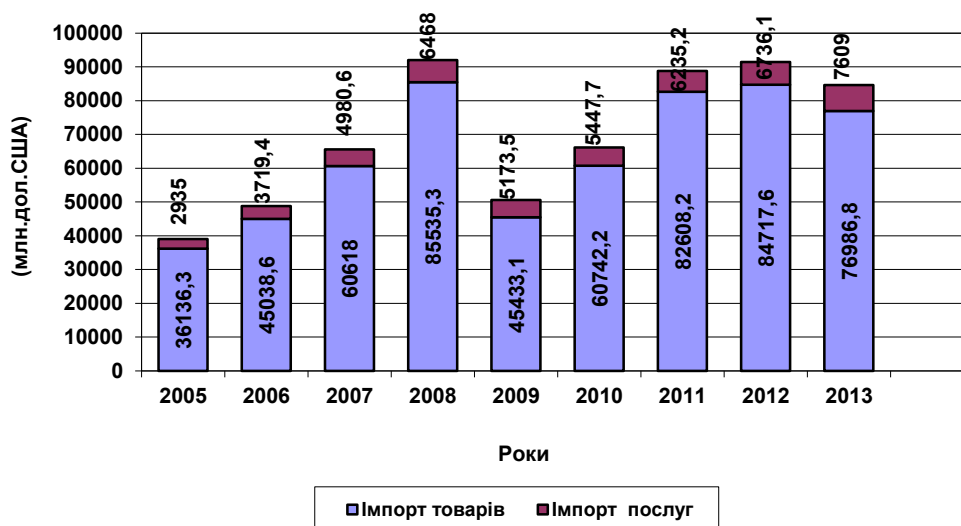

Рис. 2 Структура імпорту товарів та послуг, млн дол. США

Таблиця 1

Динаміка експорту та імпорту основних груп високотехнологічних товарів України, млн дол. США

Група товарів	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Експорт									
Фармацевтична продукція	17,5	21,0	38,2	38,4	31,8	46,8	195,1	243,5	251,5
Авіаційно-космічна техніка	245,3	343,0	421,9	387,0	478,9	542,8	321,8	925,8	313,7
Комп'ютерна, офісна техніка	17,6	24,5	27,2	32,1	26,7	36,6	278,2	293,9	292,9
Електротехніка, телекомунікації	87,3	130,6	383,5	523,4	259,8	249,1	3189,2	3228,9	3134,1
Наукові прилади	100,9	97,5	120,4	136,6	131,8	149,7	198,1	246,3	324,1
Усього	468,6	616,6	991,3	1117,6	929,0	1024,9	4182,4	4938,4	4316,3
Імпорт									
Фармацевтична продукція	256,7	353,5	468,9	587,9	602,8	625,6	2879,0	3308,5	3099,9
Авіаційно-космічна техніка	64,8	108,7	135,8	90,7	72,8	74,9	69,4	107,4	70,4
Комп'ютерна, офісна техніка	92,3	91,5	117,3	200,2	67,5	158,2	1019,1	1186,8	1061,4
Електротехніка, телекомунікації	999,3	987,3	902,5	928,8	827,8	1293,7	5682,7	5953,0	5559,3
Наукові прилади	299,0	393,4	587,5	654,5	329,0	413,7	512,2	610,3	583,4
Усього	1712,2	1934,5	2212,0	2462,0	1899,8	2566,1	10162,4	11166	10374,4

На думку вітчизняних вчених, зростання імпорту передових технологій викликає інноваційний регрес зовнішньої торгівлі України, що вимагає суворого дотримання задекларованих пріоритетів інноваційного розвитку [3, с. 198]. Тому, створення стратегії і тактики інноваційного розвитку економіки України має включати такі основні заходи, здатні прискорити процес входження України у світове господарство: підвищення технологічного та інноваційного рівня вітчизняної продукції, відповідність світовим нормам; забезпечення енергоефективності виробництва; інтегрована спрямованість внутрішнього та зовнішніх ринків, стратегічне планування їх розвитку; створення умов для інноваційного розвитку науково-технічного потенціалу.

1. Аналітичні матеріали Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua

2. Романчиков В.І. Міжнародні економічні відносини / В.І. Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.

3. Мельник Т.М. Інноваційний регрес у товарній структурі зовнішньої торгівлі України / Т.М. Мельник, О.В. Зубко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4. – Т. II. – С. 192-199.